VOTA ET MOTIVA

SENTENTIÆ LATÆ IN PROCESSV IN CVRIA DOMINI IVSTITIÆ ARAGONVM vertente, intitulato Processus Ioannis Pallares, necnon Domnæ Esperantiæ Diez de Aux, super iurisfirma grauaminum.

DIE decimo septimo mensis Septembris anno M. D. Lxxxvj. Eadem die, in Camera Consilij Curiæ Dñi. Iustitiæ Aragonum, fuerunt præsentes admodum Illustris Dominus Iustitia Aragonũ, & domini Locumteñ. sequentes.

Admodum Illustris Don Ioannes de la Nuza Iustitia Aragonum.

Dominus Hie. Chalez, Dominus M. Baptista de la Nuza, Dominus F. Torralua Locumteñ ordinarij.

Dominus F. Pozuelo, & Dominus F. Dominguez Locumteñ extraordinarij, in infra intitulato processu.

Eadem die in processu Ioannis Pallares, necnon Dõnæ Esperantiæ Diez de Aux, sup. iurisfirma, Dominus F. Dominguez Locumteñ. extraordinarius, &c. fuit voti, quod debet pronuntiari iurisfirmam, obtentam, & præse tatam pro parte Domnæ Esperantiæ Diez de Aux, & Entença prin. M. de la Naja proc. fore, & esse reijciendam, & repellendam, eamque reijci, & repelli debere, quoad omnia grauamina in cedula grauaminũ pro eius parte oblata, deducta, & articulata, neutram partitu in expensis condemnando.

Ex eo presertim, & aliàs, quia non constat de aliquo grauamine illato per iudicem a quo, quia existente Dõna Isabela Diez de Aux, domina, & possessora dictorum bonorũ apprehensorum. Illa post suam, & suorũ filiorũ & decenuentium mortem vendidit Petro de Altarri-

ba;

ba;& post mortem dicti Petri, Francisco de Altarriba eius filio, pro precio in dicta venditione contento, atque mortuo dicto Petro, ei deinde dicta domna Isabela Diez de Aux, relicto D. Ludouico de Heredia, eius filio, nullisque alijs descendentibus relictis postremo dictus Don Ludouicus mortuus est, per cuius mortem dies, & casus dictę venditionis cessit, & verificatus fuit in dicto Francisco de Altarriba, & dictorum bonorum fuit effectus verus dominus, & proinde ius succedendi ab intestato, quod prætendit Domna Esperança Diez, tanquam propinquior consanginea dicti Dō Ludouici ex illa parte, vnde bona descendunt euanescit, & cessat, & proinde, dictum Don Franciscum dictorum bonorum plenum, & verum dominum censemus. NEQVE OBSTAT, recognoscimentum per dictum Petrum de Altarriba, in fauorem dictæ Domnæ Elisabetæ concessum, quia si dicti instrumēti recognoscimenti verba rectè, & mature perpendantur, apertè intelligimus Petrum recognoscentem, seu cōfitentem de suo tantum iure locutum fuisse, nec iuri Don Francisci quicquam præiudicasse. Nam quamuis venditionis instrumentum vnicum esset, plura tamen, & diuersa iura ad diuersas personas expectantia continebat, ita vt ius Petri longe diuersum, & distinctum esset a iure Francisci, & eius successorum iudicemus apertè, siquidem prædicta Isabela Diez de Aux, in dicta venditione voluit iura partium distinguere, & seggregare diuersis causis diuersique finibus, vt in Petrum de Altarriba solum amorem, atque affinitatis affectionem, quæ cum sua persona peritura erat, cōsiderare videretur, at verò in Francisco non solum amorem, sed consanguinitatis vrgentem causam contemplata est, cum eum sepè *sobrino mio* appellauit. Tum etiam, & filios eiusdem, & descendentes legitimos expresserit. Cum ergo modo

Euasio ad recognoscimentum

prę

prędicto diuersisque causis Petri, & Francisci iura distincta sint, proculdubio colligemus recognitionē, per dictum Petrum, pe iure suo factam ad euellenda, & prę iudicanda Frācisci, & suorū descendentium, iura trahē da non esse, locutus enim fuit Petrus de iure suo restrictiuè, & limitatiuè, & non de iure Francisci vt ex illis verbis toties repetitis: *La vendicion à mi hecha, el drecho â mi adquirido*, satis clarè deprehenditur. Nec obstant illa dicti recognoscimenti, verba: *Quiero, y expressamente consiento, que la dicha, y precaiendada vendicion, &c. en la nota original do està continuada, ser le gitimamente per el Notareo de aquella testificante, ò otro successor en sus notas, cancellada, borrada, &c. en tal manera, que en juyzio, ni fuera de aquel, fe alguna*, & alia similia verba, quę cum sint excdutiua non ita intelligi possunt, vt alicuius iuris attributiua censeantur, sed superiorum tantum declaratiua, atque ita nec latiora, nec ampliora superioribus, sed ad eorum metas accipienda, nec aliàs contradictionem, seu correctionem, inducere dicatur.

Minus obstat dicere, propter contractus vēditionis in fauorem D. Francisci factæ ætatis defectum consiste re nō posse, cū in Regno dubium non sit Notarij stipulatione in alterius cuiusuis infantis, & absentis actionem quæri, ac insuper Don Francisco nocere non potest patris confessio de precio non soluto, cum in Regno cartæ standum sit, in qua venditrix de precio recepto confessionem fecerit, cui standum est, quam Petro neganti in præiuditium Francisci præsertim cum Petrus de precio non recepto pro venditione, sibi facta loquitur, non verò de precio venditionis factæ Francisco, imo potuit venditrix precium Francisci acepto ferre. Neq. præterea vrgent illa venditionis verba: *Y a quien vos, y ellos mas querreys, &c.* respectiuè quibus

Etiam infanti in hoc Regno actio quæritur.

 facul-

facultas videtur Petro, conceſſa alienandi in præiuditium Franciſci, & ſuorum deſcendentiũ. Nam verbum *Reſpectiuè*, omnem voluit dubitationem tollere, per quod venditrix ſingulis emptoribus reſpectu ſuorum iurium, tantum eam alienandi facultatem tribuere videtur, & ſi aliás inteligamus, abſurdam interpretationem, & contra naturam actus, & materiam ſubiectam, & mentem denique venditricis Franciſci ſucceſſorem contemplantis admitamus.

Verbum reſpectiuè rollit dubitationẽ.

Circa conditionem ſoluendorum cenſualium.

Nec tandem vrgent, quæ in contrarium aduerſus dictũ inſtrumentum venditionis, ex eiuſdem verbis adducuntur, quo loco ipſa Iſabela videtur aſtringere Petrum, aut Franciſcum, aut filios, & deſcendentes eiuſdem Franciſci, ad ſolutionem quorundam cenſualium, & penſionum impoſitorum per Martinos Diez de Aux eius patrem, & fratrem nitentes ex his probare, quod cum contractus fuerit conditionalis, tam ob defectum conditionis, quam quod ipſa loco precij ſubrogatur, venditionem ipſam robur aliquod obtinere, aut vires porrigere in fauorẽ dicti Franciſci, minimè poſſe, ſit quæ conditionẽ ipſam loco precij eſſe, & ipſius partem reputari, vnde eo non ſoluto, nec dominium, nec poſſeſsio transferri aliquo modo in Franciſcum emptorem, potuerunt, non enim conſtat dicta cenſualia per dictos Martinos impoſsita, nec penſiones eorundem ſolutas fuiſſe, quia præterquam de ſolutione precij per confeſsionem dictæ venditricis conſtat, qua ſtante mediante dicta venditione inſtrumentaliter facta, dominium, atq; poſſeſsio in dictũ Franciſcum de foro tranſlata cẽſentur, non quidem in proceſſu conſtat liquide de hijs, quæ neceſſaria erant ad verificationem prædictorum, eaque etiam cenſualia ab eadem domna Speranza impugnata reperiuntur, nec eoſdem emptores dicta venditrix ita voluit grauare, & officere, vt ſtatim

Cenſualia per D. Sperantiã impugnata.

poſt

post dictam venditionem tenerentur, sed tunc demum cum vniuscuiusque vocationis, aut venditionis casus euenerit, quod sane deprehēditur, ex illis verbis disiunctiuè prolatis ab eadem venditrce: *Que vos dicho comprador, ó Francico de Altarriba fijo vuestro, ò sus fijos. &c.* sufficit, enim quod alter eorum prædicta ad impleuerit cum modus ille non loco precij adiectus censeatur, sed vti onus, atq; grauamen, quibus eosdē emptores respectiuè suis temporibus astringere voluit, non autem conditionē impossuit; Nitebatur equidem illo casu prospicere animarum saluti dictorum patris, & fratris, qui dicta censualia sub bonis vinculatis, ac fideicomisso suppositis impossuerunt, quo vinculo iam in eius persona extincto, atq; finito, & de medio sublato eosdem emptores ad solutionem proprietatis, & pensionum teneri voluit, vt sic quæstio validitatis, & invaliditatis minimè suscitaretur.

Modus ille non loco precij, sed vti onus &c.

Nec obesse prędictis aliquo modo potest, quod dictus Franciscus hæres, ac successor Petri de Altarriba, fuerit, & sit ipse comprehensus sub verbis dicti recognoscimenti: *Por mi, y los mios herederos, presentes, absentes, y aduenideros*, vt sic dispositionem paternam infringere, inuertere, aut mutare aliquo modo posit, nec contra eius factum venire, quoniā si recte, & congruenter ea verba intueamur, ac præmissum instrumētum, & eius verba consideremus nunquam Petrus de iure Francisci locutus fuit, nec de eo cogitatur, sed tantum iura sua cedere, & transferre nitebatut, quo fit vt ipse Franciscus in vim dictæ venditionis meritò, ex iure suo non extincto, cesso, simulato, nec de medio sublato petere huiusmodi bona posit, cum eo casu, nec factū difuncti impugnetur, nec illud Franciscus euertere, aut infringere censeatur cū iura sua sub dicta cessione, aut simulationis confesione minimè comprehendatur.

Neq. obest quod Frāciscus fuerit hæres principalis.

Qui-

Quibus omnibus diligenter perpensis, ac nature con ſideratis, iam ius dicti Franciſci ſufficiens eſt ad obti- nendum in hoc articulo, in quo de legitimo eius titu- lo conſtat, de quo dubitari non licet, nec exaduerſo in ficitur aliquo alio legitimo titulo, de quo in hoc arti- culo ratio haberi poſsit, quare ex his, & alijs ex pro- ceſſu reſultantibus, ita pronuntiandum fore cenſemus & aliàs &c.

Qui ſilicet domini Hie. Chalez, M. Baptiſta de la Nu- za, F. Torralua Locumtenentes ordinarij, & dominus Franciſcus Pozuelo, Locumteñ. extraordinarius in di- cto proceſſu, quamuis ſub diuerſis diebus, fuerũt voti, & opinionis dominus Franciſci Dominguez Locum- teñ. extraordinarij ex eiſdem motiuis, &c.

SIG✠NVM mei Ioãnis de Mendibe, habitatoris Ci- uitatis Cæſarauguſtæ; auctoritatibusq; Apoſtolca, vbiq; Regia vero per Aragonum, & Valentiæ Regna publici Notarij, Regentiſque principalis quandam ex Scriuanys Curiæ Dñi Iuſtitiæ Aragonum, ac Secretarij Conſilij eiuſdem Curiæ, qui huiuſmodi vota & motiua á ſuo originali libro conſilij dictæ, Curiæ de anno milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſexto, manu aliena extraxi, & cum dicto ſuo originali libro bene, & fideliter compro- baui, in quorum fidem hic me ſubcripſi, &c.

A

VOTA
ET MOTIVA A PRO-
CESSV BERNARDI

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

S[illegible]